

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Εισαγωγική ομιλία στο 1^ο Συνέδριο του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Ποινικού Δικαίου (4.6.2015)

ΧΡΙΣΤΟΥ Χ. ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Ποινικού Δικαίου δημιουργήθηκε από τη συνείδηση της ανάγκης, να συμβαδίσει η ελληνική ποινική δικαιοσύνη με τη ραγδαία και σημαντική ανάπτυξη ποινικών κανόνων σε διεθνές επίπεδο. Αν το ποινικό δίκαιο έχει καταστεί, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος (αν και όχι απαραίτητως «εξελισσόμενος») κλάδος του δικαίου, τούτο οφείλεται αναμφισβήτητα στο διεθνές ποινικό δίκαιο υπό ευρεία έννοια (δηλ. δίκαιο των τοπικών ορίων, δίκαιο έκδοσης και δικαστικής συνδρομής, ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο και δίκαιο των διεθνών εγκλημάτων). Η εξέλιξη του διεθνούς ποινικού δικαίου δεν είχε αντίκτυπο μόνον στην αφηρημένη διαμόρφωση του δικαίου, αλλά κατ' εξοχήν στην καθημερινή ποινική πράξη. Οι προβληματισμοί και οι αρχές του διεθνούς ποινικού δικαίου διατρέχουν σήμερα στη χώρα μας, υπό την μία ή την άλλη μορφή, μέγα αριθμό σημαντικών ποινικών υποθέσεων («υποβρύχια», «Siemens», κλπ), υπό δε μια έποψη αφορούν κάθε ποινική υπόθεση, αρκεί να αναλογισθούμε ότι όλες οι ποινικές αποφάσεις υπόκεινται δυνητικά στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και σήμερα, πλέον και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε τη δυνατότητα να περιγράφει σε Οδηγίες τις ελάχιστες ειδικές υποστάσεις και ποινικές κυρώσεις ως προς συγκεκριμένες κατηγορίες αξιοποιώνων πράξεων ενώ για την προστασία των ιδίων δημοσιονομικών εννόμων αγαθών δικαιούται πλέον να εξειδικεύει τις σχετικές ποινικές διατάξεις με Κανονισμό έχοντα ευθεία και άμεση ισχύ στα κράτη μέλη¹. Ηδη βρίσκεται υπό διαμόρφωση η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την θέσπιση Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με αντικείμενο τη δίωξη και ανάκριση των ως άνω

¹ Βλ. σχετικά την *εργασία μου*: Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ΠΧ 2011, σ. 81 επ.

εγκλημάτων. Περιττό βέβαια να υπομνήσω τα τεχνικά και θεσμικά προβλήματα που είναι συνδεδεμένα με το εν λόγω εγχείρημα².

Περαιτέρω, η δικαιοδοτική κρίση του Δικαστηρίου της ΕΕ μετά από διαπάλη πολλών δεκαετιών κατέστη πλέον δυνατό να υπαχθεί στη δικαιοδοσία του ΕΔΔΑ και ήδη έχει δρομολογηθεί η σχετική διαδικασία³. Η εν λόγω εξέλιξη, εφόσον ολοκληρωθεί, θα έχει απρόβλεπτες συνέπειες ως προς το ενιαίο της σύλληψης της έννοιας της ποινικής κύρωσης. Είναι γνωστή η υφέρπουσα αντίθεση μεταξύ της νομολογίας του πρώην Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και νυν ΔΕΕ αφενός και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αφετέρου ως προς την έννοια της ποινικής κατηγορίας και συνακόλουθα της ποινικής κύρωσης. Ήδη η έννοια της ποινικής κύρωσης και κατ' επέκταση η έννοια της εξουσίας του εθνικού νομοθέτη στην περιγραφή και κολασμό του εγκλήματος υπόκειται πλέον σε περιορισμούς μετά τις αποφάσεις *Grande Stevens* κατά Ιταλίας και *Καπετάνιος* κατά Ελλάδος⁴. Συνακόλουθα η διάκριση της ποινικής από την διοικητική κύρωση, μέγα αλλά παραγκωνισμένο κατά τα τελευταία έτη ζήτημα, τίθεται κατ' ανάγκη επί νέων βάσεων. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, η παραδοχή, εκ μέρους του ΔΕΕ, ότι η σώρευση ποινικών και φορολογικών κυρώσεων είναι πέρα για πέρα θεμιτή⁵, έχει ως αποτέλεσμα να εντείνεται ο προβληματισμός στο τόσο σοβαρό αυτό ζήτημα και να καθίσταται ακόμη περισσότερο αισθητή η ανάγκη θεωρητικής επεξεργασίας της εν λόγω αντινομίας, ιδίως μάλιστα εν όψει του γεγονότος ότι ήδη στο γερμανόφωνο χώρο

² Βλ. *Ligeti-Simonato*, *New Journal of European Criminal law* 2013, 40, *Satzger*, *NStZ* 2013, 206.

³ Καίτοι το Σχέδιο Συμφωνίας για την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ προκάλεσε τις επιφυλάξεις του ΔΕΕ (βλ. Γνώμη του ΔΕΕ 18. 12.2014), η Επιτροπή τονίζει ότι διατηρεί «την πλήρη δέσμευσή της για την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ» και, το σπουδαιότερο, ότι «ανεξαρτήτως του χρόνου προσχώρησης, όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ερμηνεύουν το Χάρτη με γνώμονα την υφιστάμενη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου». Βλ. Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την ΕΟΚΕ και την Επιτροπή των Περιφερειών 8.5.2015 (Έκθεση 2014 για την Εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Ελευθεριών στην ΕΕ).

⁴ Βλ. *Καπετάνιος* κ.α. κατά Ελλάδας, 30.4.2015, (αριθ. Προσφυγών 3453/12, 42941/12 και 9028/13) και *Grande Stevens* κ.λ.π. κατά Ιταλίας, 4.03.2014 (αριθ. Προσφυγών 18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 και 18698/10).

⁵ Βλ. EUGH 26.2.2013-*Fransson* Rs. C-617/10.

έχει δημιουργηθεί ιδιαίτερος κλάδος του διεθνούς ποινικού δικαίου, το διεθνές φορολογικό ποινικό δίκαιο.

Πέραν των ανωτέρω, η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού *ne bis in idem* μετά τη της Συνθήκη του Σενγκεν και ιδιαιτέρως μετά συνθήκη της Λισαβόνας προκάλεσε όχι μόνον νέα προβλήματα αλλά και νέες προκλήσεις. Είναι ήδη γνωστό, ότι η εφαρμογή της παραγράφου 153c γερμ ΚΠΔ για την παύση της ποινικής δίωξης και η διαδικασία της «συνεννόησης» (*Verständigung*) στη Γερμανία δεν μπορούν πλέον να αγνοηθούν στο πλαίσιο της ελληνικής έννομης τάξης καθό μέτρο συνεφέλκονται εφαρμογή του ευρωπαϊκού *ne bis in idem*⁶.

Οι παραπάνω εξελίξεις συνοδεύονται από ακανθώδη προβλήματα και αντιφάσεις που αλλοιώνουν και απειλούν ακόμη και να νοθεύσουν τη φυσιογνωμία του ποινικού δικαίου ως κλάδου του δικαίου αποσκοπούντος κατ' εξοχήν στην προστασία και διασφάλιση των ατομικών ελευθεριών.

Τέτοια προβλήματα είναι μ.α. τα ακόλουθα:

Η ως προς ορισμένες κατηγορίες εγκλημάτων απεμπόληση της αρχής του διπλού αξιοποίνου στο Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και στη Σύμβαση Έκδοσης μεταξύ ΗΠΑ και Ευρωπαϊκής Ένωσης⁷.

Η σύγχυση μεταξύ συμπληρωματικότητας και επικουρικότητας αναφορικά με την ερμηνεία που δίδεται στο αρθρ. 17 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.⁸

⁶ Βλ. του γράφοντος: Εναλλακτικοί τρόποι περάτωσης της ποινικής δίκης στη Γερμανία («παύση της ποινικής δίωξης», «συνεννόηση») και η σημασία τους για την ελληνική έννομη τάξη, ΠoinΔικ 2015, σ. 433 επ.

⁷ Βλ. σχετικά του γράφοντος: Η κατάργηση του διπλού αξιοποίνου ως κατάχρηση δικαιώματος και η νομολογία του ΔΕΚ για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, ΠoinΛογ 2007, 1 επ. και: Η σύμβαση έκδοσης μεταξύ ΗΠΑ και Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠoinΛογ 2003, 1341.

⁸ Βλ. σχετικά του γράφοντος: Ποινικό Δόγμα και διεθνοποίηση της ποινικής δικαιοσύνης: Πρόοδος ή οπισθοδρόμηση; ΠoinΧρον 2004, 865.

Η χαλαρή τοποθέτηση του ΕΔΔΑ σε ορισμένες απολύτως ανελαστικές δικαιοκρατικές αρχές, όπως η απαγόρευση της αναδρομής και της αναλογικότητας *in malam partem*⁹.

Η αναζωπύρωση της συζήτησης για την αναδιατύπωση της έννοιας των βασανιστηρίων, προς την κατεύθυνση της στένωσης της, με αφορμή ακραίες περιπτώσεις, όπως της *ticking bomb situation*¹⁰.

Η αμφισβητούμενη σχέση μεταξύ του αρθρ. 54 Συμφ Εφαρμογής Συνθήκης Σένγκεν και του αρθρ. 50 της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, όπου γίνεται δεκτό ότι το πρώτο περιορίζει το δεύτερο¹¹.

Τα φαινόμενα αυτά, όπως και πολλά άλλα (αποθήκευση στοιχείων τηλεπικοινωνίας επί εξάμηνο, εφαρμογή της πρακτικής *male captus, bene judicatus*, επιχειρήσεις με μη επανδρωμένα τηλεκατευθυνόμενα αεροσκάφη [drones] στην επικράτεια ξένων κρατών (*targeted killings*)¹², ή σε πλοία στην ανοιχτή θάλασσα (περίπτωση «Μαβή Μαρμαρά»), έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, που ήδη από πολλού έχει αποτελέσει αντικείμενο θεωρητικής επεξεργασίας: Την διαπλοκή επιδιώξεων πολιτικής φύσεως με την λειτουργία του ποινικού δικαίου.

Διαφοριστική στο ζήτημα αυτό είναι η σκέψη, ότι οι δυνατότητες και οι εξουσίες μεταξύ των κρατών κατανέμονται σύμφωνα με την αποκαλούμενη *αρχή της αναρχίας*, που έχει αναδειχθεί σε μοναδική ρυθμιστική αρχή αυτών των σχέσεων και σε θεμελιώδες χαρακτηριστικό των διεθνών σχέσεων. Πρόκειται για τη βασική θέση που διέπει την σήμερα κρατούσα θεωρία στο πεδίο των διεθνών σχέσεων, την θεωρία του *δομικού ή νέου ρεαλισμού* του *Kenneth Waltz*¹³, σύμφωνα με την οποία, το κράτος, ως βασική μονάδα στο διεθνές σύστημα, έχει ως πρωταρχικό σκοπό της δράσης του την ίδια αυτού ασφάλεια, την οποία βεβαίως επιδιώκει να εξασφαλίσει με διάφορα μέσα, όπως είναι η άσκηση πολιτικής εξουσίας, η επίτευξη στρατιωτικής υπεροχής, η διπλωματία κλπ. Η θέση αυτή του νέου ρεαλισμού ανάγεται στον κλασικό ρεαλισμό του Τόμας *Hobbes*, όπως αυτή διατυπώθηκε στο έργο του Λεβιάθαν, σύμφωνα με τον

⁹ Βλ. τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ *SW vs. UK*, *Weeks vs. UK*.

¹⁰ Βλ. *τον γράφοντος*: Ποιν. Δίκαιο, ΓενΜ Ι σ. 500 επ.

¹¹ BGH 25.10.2010, *Schaumburg-Peters*, *Internationales Steuerstrarecht*, 2015 σ. 75.

¹² Βλ. *Kühne*, *Staatliche Tötungen ohne Gerichtsverfahren (targeted killings)* –Ein Problemaufriss, *Kühl Festschrift*, 2014, 801 επ.

¹³ Όπως αυτή διατυπώθηκε στην εργασία του «Ρεαλιστική σκέψη και νεορεαλιστική θεωρία» στο *Journal of International Affaires*, 1990, σ. 36.

οποίο το συμφέρον του κράτους να διαιωνίσει την ύπαρξή του αποτελεί φυσικό και συγχρόνως αυτονόητο και επομένως αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα. Τα κράτη έχουν, επομένως, δικαίωμα σε έναν ηθικό εγωισμό. Τούτο σημαίνει, με άλλα λόγια, ότι στο πεδίο των διεθνών σχέσεων δεν καταλείπεται περιθώριο για ηθική. Επιχειρώντας να εικονογραφήσει την κατάσταση αυτή, ο *Hobbes* επισημαίνει ότι τα κράτη τελούν ως προς άλληλα σε μία φυσική κατάσταση ανάλογη προς εκείνη που βρίσκονταν τα άτομα μιας κοινωνίας πριν από τη σύναψη του κοινωνικού συμβολαίου.

Αν μεταφέρουμε τη θεωρία του νέου ρεαλισμού στο πεδίο του διεθνούς ποινικού δικαίου, καθίσταται ευχερώς προφανές, ότι ακριβώς η ίδια αναρχία διέπει και την διεθνοποίηση του ποινικού δικαίου, και μάλιστα κατά τρόπο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κυνική. Οι ποινικοί κανόνες του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, οι ποινικής φύσεως κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ιδιαίτέρως οι καταργημένες πλέον αλλά ακόμη εν ζωή αποφάσεις-πλαίσιο και οι κοινές δράσεις), δεν εδράζονται σε κάποιο σύστημα, ούτε σε κάποια θεωρία, ούτε σε κάποια γενική αρχή, αλλά μόνον στην ανάγκη να καταπολεμηθεί με οποιοδήποτε τίμημα η εγκληματικότητα. Πρόκειται επομένως για καθαρή και απροκάλυπτη κατανομή ισχύος. Όπως έγραφε προ ολίγων ετών ο *Sieber*, έχουμε σήμερα μια νέα «αρχιτεκτονική ασφαλείας» που έχει οδηγήσει στην «κατάλυση της διάκρισης μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας, εγκλήματος και πολέμου, πρόληψης και καταστολής ... αστυνομίας και στρατού»¹⁴.

Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε πλείστες όσες περιπτώσεις όπως αυτές που περιγράψαμε πιο πάνω. Η απεμπόληση της αρχής του διπλού αξιοποιίνου, η χαλάρωση της αρχής της νομιμότητας, η στένωση της έννοιας των βασανιστηρίων (με αντίστοιχη διεύρυνση των επιτρεπτών ανακριτικών πράξεων), η εκδίκηση παρανόμως συλληφθέντων ή απαχθέντων προσώπων (*male captus-bene judicatus*), η επινόηση του ποινικού δικαίου του εχθρού, είναι τεκμήρια της αδυναμίας να προχωρήσουμε σε μία έλλογη και ισορροπημένη διεθνοποίηση του ποινικού δικαίου.

Με τις παραπάνω παρατηρήσεις φθάνουμε στην διαπίστωση, που αποτελεί και τον πυρήνα της προβληματικής μας. Ότι δηλ. στην διαδικασία διεθνοποίησης του ποινικού δικαίου λείπει μία θεωρία που να της προσδίδει συνοχή, να την καθιστά γενικώς αποδεκτή ως δίκαιο και επιτρέπει την αποδόμηση όσων προβλημάτων

¹⁴ *Sieber*, Grenzen des Strafrechts, ZStW 119 (2007) 36.

οφείλονται ακριβώς στο γεγονός, ότι μοναδική σκοπιμότητα στην εν λόγω διαδικασία είναι η επίτευξη ασφάλειας χωρίς συγχρόνως να υπάρχει ενδιαφέρον για την εναρμόνιση των διεθνών κανόνων με τις γενικές αρχές δικαίου των επί μέρους κρατών. Σε αντίθεση δηλ. με τις εσωτερικές ποινικές νομοθεσίες π.χ. των ευρωπαϊκών κρατών ή εκείνων που μετέχουν στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, οι οποίες στηρίζονται σε γενικές αρχές δικαίου οργανωμένες σε Συνταγματικούς Κανόνες, κατά τη διατύπωση των διεθνών ποινικών κανόνων κυριαρχεί η ιδέα της ασφάλειας. Έτσι όμως έχουμε *μεταφορά της αναρχίας που διέπει τις διεθνείς σχέσεις στην εκάστοτε εσωτερική ποινική νομοθεσία*. Αποτέλεσμα τούτου είναι, περαιτέρω, πλάι σε συγκροτημένα και εσωτερικώς συνεπή ποινικά συστήματα να αναπτύσσονται ομάδες ασυνάρτητων διατάξεων που δεν εναρμονίζονται ούτε μεταξύ τους, ούτε με το σύστημα στο οποίο έχουν εμφυτευθεί.

Χαρακτηριστικό και προφανές παράδειγμα είναι η μεταφορά Οδηγιών και της Σύμβασης PIF στο ελληνικό ποινικό σύστημα, η αποδοχή διαφορετικών βασικών εννοιών για συρρέοντα εγκλήματα, κλπ. Αποτέλεσμα της αναρχίας αυτής είναι μια ανυπόφορη επιβάρυνση του ποινικού μας συστήματος που το καθιστά ήκιστα πειστικό και επομένως του στερεί τη νομιμοποιητική του βάση.

Τι χρειαζόμαστε όμως για να υπάρξει μια γενική θεωρία του διεθνούς ποινικού δικαίου; Προσπάθησα να το επιχειρήσω σε μια εργασία μου στο παρελθόν¹⁵. Τα κριτήρια διαμόρφωσης μιας θεωρίας παντάπασιν είναι σαφήνεια, συνοχή, πληρότητα και κατανοησιμότητα, απλότητα, εξηγητική και αιτιολογική δύναμη, παραγωγική δυνατότητα και πρακτικότητα¹⁶. Απλή παρατήρηση αποδίδει, ότι όλα αυτά τα κριτήρια, μηδενός εξαιρουμένου, δεν συντρέχουν στη διαδικασία διεθνοποίησης του ποινικού δικαίου.

Έτσι π.χ. υπάρχει έλλειμμα σαφήνειας, όταν δεν είναι σαφές, ποιες ακριβώς αξιόποινες πράξεις ρυθμίζονται από το ΕΕΣ ή αν η ποινική δικαιοδοσία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου είναι επικουρική έναντι των εθνικών δικαιοδοσιών¹⁷. Υπάρχει έλλειμμα συνοχής, όταν η έννοια της ποινικής κύρωσης ερμηνεύεται από το ΔΕΚ

¹⁵ Βλ. *του γράφοντος*: Internationalisierung des Strafrechts und Strafrechtsdogmatik. Legitimationsdefizit und Anarchie als Hauptcharakteristika der Strafrechtsnormen mit internationalem Einschlag, ZStW 121 (2009), 68 επ.

¹⁶ *Beauchamp-Childress*, Principles of Biomedical Ethics, 4. ed., Oxford 1989, 11 επ.

¹⁷ Βλ. *του γράφοντος*: Contemporary Problems of International Criminal Law, Peking University Law Review, Vol. 3 (2015) σ. 286 επ.

αντίθετα απ' ό,τι από το ΕΔΔΑ ή όταν κατ' ιδέα συρρέουσες πράξεις υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες γενικού μέρους αναλόγως του αν ρυθμίζονται από το εθνικό ποινικό δίκαιο ή από το Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Υπάρχει έλλειμμα πληρότητας όταν οι επί μέρους αξιόποινες πράξεις του ανωτέρω Καταστατικού ή της Σύμβασης ΡΙΦ συνδυάζονται μερικώς ή και καθόλου με κανόνες του γενικού μέρους του ποινικού δικαίου με αποτέλεσμα να μην ανήκουν σ' ένα κλειστό σύστημα αλλά ούτε και σ' ένα ήδη υπάρχον εθνικό ποινικό σύστημα. Υπάρχει έλλειμμα κατανοησιμότητας, όταν π.χ. στη Σύμβαση ΡΙΦ γίνεται λόγος για «πλαστές» (προφορικές) «δηλώσεις» αντιδιαστελλόμενες προς τα έγγραφα¹⁸. Υπάρχει, ακόμη, έλλειμμα πρακτικότητας. Μια θεωρία είναι απρόσφορη ελλείπει πρακτικότητας, όταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της είναι τόσο απαιτητικές, ώστε μπορούν να ικανοποιηθούν μόνον έναντι αφορήτως υψηλού τιμήματος. Τούτο συντρέχει π.χ. στα μέτρα κατά της τρομοκρατίας, η αποτελεσματική καταπολέμηση της οποίας απαιτεί, σύμφωνα με την σκοπιμότητα που τη διέπει, πρακτικά έναν δραστικό αναπροσανατολισμό της ανοιχτής κοινωνίας μας. Ακόμη, υπάρχει έλλειμμα δικαιολογικής δύναμης. Διότι η εξέλιξη του διεθνούς ποινικού δικαίου δεν τελεί σε αρμονία με τις ιστορικά διαμορφωμένες αντιλήψεις ενός εκάστου λαού αφού δεν είναι έκφραση και εκδήλωση της απόφασης και της βούλησης εκπροσώπων της λαϊκής κυριαρχίας σε συγκεκριμένη ιστορική στιγμή, αλλά προϊόν αποφάσεως διοικητικών οργάνων. Το περίφημο δημοκρατικό έλλειμμα, ασφαλώς πολύ μεγαλύτερο πριν από τη Συνθήκη της Λισαβόνας, αλλά και σήμερα όχι ανύπαρκτο, δεν συνιστά απλώς ένα τυπικό ελάττωμα αλλά εκφράζει συγχρόνως και μια ουσιαστική διάσταση αφού συχνά, όπως αναφέρθηκε, οι διεθνούς φύσεως κανόνες δεν εναρμονίζονται με τις βασικές αρχές της νομοθεσίας των επί μέρους κρατών. Και όσο η τήρηση αυτών των αρχών ενισχύει και νομιμοποιεί τους επί μέρους ποινικούς κανόνες, μεγιστοποιώντας την δύναμη πειθούς τους, τόσο η απεμπόλησή εκείνων καθιστά αυτούς ανίσχυρους και ανομιμοποίητους. Αποτέλεσμα αυτής της διεργασίας είναι να συρρικνώνεται η συστημική εμπιστοσύνη, να παράγεται αίσθημα ανασφάλειας και τελικά να καταλήγουμε στο αντίθετο αποτέλεσμα από εκείνο που επεδιώκετο: *μεγαλύτερη ανασφάλεια αντί ασφαλείας*¹⁹.

¹⁸ Βλ. του γράφοντος: Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος 2^η εκδ. σ. 575 επ.

¹⁹ Kühne, Sicherheitsterrorismus, NJW 2005, Heft 19.

Τα σημαντικά αυτά ζητήματα δεν έχουν απασχολήσει στον δέοντα βαθμό την ελληνική ποινική σκέψη, η οποία περισσότερο - και εμμονικά- ασχολείται με τα επιχωριάζοντα ζητήματα του υπερπληθυσμού των φυλακών και της επιτάχυνσης της δικαιοσύνης, με την επίλυση εκκρεμών ποινικών υποθέσεων μέσω νομικών ρυθμίσεων χωρίς να λαμβάνονται ουσιαστικά υπόψη οι εξελίξεις στο διεθνές ποινικό σύστημα του οποίου η έννομη τάξη μας είναι αναπόσπαστο μέλος όχι μόνον θεσμικά αλλά και πολιτισμικά (ας αναλογιστούμε μόνον την κατά λέξη μεταφορά των Οδηγιών της ΕΕ στην εσωτερική νομοθεσία μας). Όμως αυτή η αγνόηση των θεμελιωδών ζητημάτων διεθνούς ποινικού δικαίου εγκυμονεί τον κίνδυνο να περιβληθεί το ποινικό μας σύστημα την εικόνα παρωχημένης εννόμου τάξεως και ενδοστρεφούς νομικής νοοτροπίας, κάτι που ασφαλώς ούτε το θέλουμε, αλλά ούτε και δικαιούμαστε να μεταβιβάσουμε στην επερχόμενη γενεά νομικών.

Με την ευκαιρία των ανωτέρω, επιτρέψτε μου να προσθέσω και τούτο: το Ινστιτούτο δεν αποσκοπεί μόνον στην καλλιέργεια του διεθνούς ποινικού δικαίου. Έχει στραμμένο το βλέμμα και στους νέους νομικούς, την ελπίδα και το μέλλον της ελληνικής ποινικής επιστήμης, τους φοιτητές και φοιτήτριες, τους νέους δικαστικούς λειτουργούς και δικηγόρους που μέσα στον ορυμαγδό της σύγχρονης πραγματικότητας αγωνίζονται με όραμα, ευγένεια ψυχής και έφεση για τη γνώση. Έχω την πεποίθηση ότι τους παραδίδουμε μια κοινωνία χειρότερη από εκείνη που τους αξίζει. Το Ινστιτούτο φιλοδοξεί να καταστεί και πόλος αναφοράς τους και να τους παράσχει τη δυνατότητα να βελτιωθούν και να συμβάλουν στην εξέλιξη των ποινικών επιστημών, με σεμινάρια όπου θα εκδίδεται πιστοποιητικό παρακολούθησης, δημοσιεύσεις, εφαρμογή του e learning σε συνεργασία με ξένα Πανεπιστήμια και Ινστιτούτα και παροχή βήματος για την ανάδειξη των προβληματισμών τους.